

Sygn. akt V CNP 18/18

POSTANOWIENIE

Dnia 31 października 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

w sprawie ze skargi I. H.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia
Sądu Okręgowego w K. z dnia 24 marca 2017 r.,
sygn. akt IV Ca [...]
w sprawie z wniosku I. H.
przy uczestnictwie M. H.-H.
o podział majątku wspólnego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 31 października 2018 r.,

odrzuca skargę.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca I. H. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 24 marca 2017 r., wydanego na skutek apelacji uczestniczki M. H. od postanowienia Sądu Rejonowego w S. z dnia 23 lutego 2016 r. w sprawie o podział majątku wspólnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem prawnym, który nie służy uchyleniu lub zmianie prawomocnego orzeczenia, lecz inicjuje pierwszą fazę postępowania zmierzającego do realizacji odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa z tytułu wydania niezgodnego z prawem prawomocnego orzeczenia sądu (art. 417¹

§ 2 k.c. w związku z art. 77 Konstytucji RP). Skargę tę można oprzeć na podstawie naruszeń prawa materialnego lub przepisów postępowania, które spowodowały niezgodność orzeczenia z prawem, gdy przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda. Podstawą skargi nie mogą być jednak zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 424⁴ zdanie drugie w związku z art. 13 § 2 k.p.c.).

Wyłączenie to jest związane z tym, że przedmiotem postępowania inicjowanego skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, podobnie jak postępowania kasacyjnego, jest jedynie kontrola legalności prawomocnego orzeczenia, wydanego po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym zarówno sąd pierwszej, jak i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie dokonywania ustaleń faktycznych i oceny dowodów. Ocena dowodów i oparte na nich ustalenia faktyczne stanowią w tym modelu domenę sądów *meriti* i nie podlegają kontroli przez Sąd Najwyższy. Obostrzenie to koresponduje z art. 398¹³ § 2 k.p.c., który ma odpowiednie zastosowanie w postępowaniu inicjowanym skargą o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (art. 424¹² k.p.c.). Zgodnie z tym przepisem, Sąd Najwyższy rozpoznając skargę, jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia oparta na zarzutach dotyczących ustaleń faktycznych lub oceny dowodów podlega w związku z tym odrzuceniu jako niedopuszczalna (por. - odpowiednio - postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2005 r., III CSK 13/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 76, a także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 2018 r., V CNP 47/17, niepubl.).

W okolicznościach sprawy skarżący zarzucił zaskarżonemu postanowieniu naruszenie art. 45 § 1 i 2 k.r.o., a także art. 233 § 1 k.p.c. przez sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego przyjęcie, że realna wartość udziału oszczędności zgromadzonych przez skarżącego wynosiła 2,41% wartości wkładu mieszkaniowego.

Analiza tych zarzutów, w powiązaniu z ich motywami, prowadziła do wniosku, że skarga w istocie kierowała się przeciwko dokonany przez Sąd Okręgowy

ustaleniom faktycznym. Dotyczyło to nie tylko zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., który według utrwalonego stanowiska orzecznictwa – jako bezpośrednio objęty zakazem wynikającym z art. 424⁴ zdanie drugie k.p.c. – nie może wypełniać podstaw skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2012 r., II BP 18/11, niepubl. oraz – odpowiednio – wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2017 r., I CSK 93/17, niepubl. i powołane tam orzecznictwo), lecz także zarzutu naruszenia art. 45 § 1 i 2 k.r.o. Zarzut ten skarżący oparł bowiem na pominięciu przez Sąd Okręgowy wydatków poczynionych przez niego na majątek wspólny w postaci opłat za okres od lutego do sierpnia 2016 r., podczas gdy z ustaleń faktycznych Sądów *meriti*, zawartych w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia nie wynikało, aby wydatki te zostały przez skarżącego poniesione.

W tym stanie rzeczy zarzut naruszenia art. 45 § 1 i 2 k.r.o. nie kierował się przeciwko temu, w jaki sposób Sąd orzekający zastosował prawo materialne w ustalonym stanie faktycznym, lecz przeciwko nieobjęciu ustaleniami Sądu określonych – twierdzonych i dowodzonych przez uczestnika – faktów. Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, ograniczona, jak wskazano wcześniej, do kontroli legalności zaskarżonego orzeczenia przy jednoczesnym związaniu Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi Sądów *meriti*, nie mogła zatem w tym przypadku stanowić adekwatnego środka prawnego. W skardze nie zarzucono również ewentualnego bezpodstawnego oddalenia wniosków dowodowych zmierzających do wykazania faktów związanych z poniesieniem przez skarżącego określonych wydatków lub zaniechania rozpoznania takich wniosków dowodowych. W okolicznościach tych zarzut naruszenia art. 45 § 1 i 2 k.r.o. należało zatem uznać za niedopuszczalny, jako zmierzający w istocie do zakwestionowania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia (art. 424⁴ zdanie drugie k.p.c.).

Ubocznie, należało zwrócić uwagę, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia ma charakter subsydiarny, co wiąże się z głęboko uzasadnionym założeniem, że odpowiedzialność Skarbu Państwa w związku z wydaniem niezgodnego z prawem prawomocnego orzeczenia sądu stanowi *ultima ratio*, która może aktualizować się tylko wtedy, gdy strona uczyni

wszystko co możliwe, aby nie dopuścić do powstania szkody, co w szczególności odnosi się do skorzystania z wszelkich prawem przewidzianych środków prawnych (art. 424¹ § 1 *in fine* i art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c.), mogących prowadzić do zmiany lub uchylecia kwestionowanego rozstrzygnięcia sądu. Zgodnie natomiast z art. 89 i n. ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2018 r., poz. 5 ze zm., dalej – „ustawa o SN”) od prawomocnego orzeczenia sądu kończącego postępowanie w sprawie może być wniesiona przez legitymowany podmiot (art. 89 § 2 ustawy o SN) skarga nadzwyczajna, umożliwiająca zmianę lub uchylenie prawomocnego orzeczenia na podstawach określonych w art. 89 § 1 pkt 1 – 3 ustawy o SN. W okresie 3 lat od wejścia w życie ustawy o SN skarga ta może być wniesiona także od orzeczeń, które uprawomocniły się przed jej wejściem w życie, na zasadach określonych w art. 115 ustawy o SN.

Z tych względów, na podstawie art. 424⁸ § 1 w związku z art. 13 § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

aj